

O králi Ječmínkovi

Když Svatopluk král tak beze stopy zmizel, pomýšleli na Moravě zvoliti sobě jiného panovníka. (...)

Toho času žil na Přerovsku na hradě Chropíně zeman, pán rozlehlých statků, muž bohatý, u pánů a zemanů vážený, od poddaných milovaný. Vládl jim lidsky, a maje dar ducha, soudil moudře a spravedlivě. A tak si řekli páni a zemané:

„Nač jinde vladaře hledati, když ho máme mezi sebou!“

I zvolili chropínského pána všichni jednostejně, bez sporů a různic. (...)

Ten, aby poznal všechny končiny své moravské říše, objížděl zemi; všude ho vítali s mnohým plesáním a velikou slávou. (...) Když se pak vrátil na chropínský hrad, zastesklo se mu. Zdál se mu příliš tichý a pustý. (...) Proto poručil dvořanům, aby vystrojili hody a pozvali k nim hojné a vzácné hosty. (...)

Přes tu chvíli se panstvo sjíždělo po vůli pánově, besedovali, zábavy strojili, nákladná sedání a pokaždé dlouho hodovali a pili a pili. (...) Králi již nestačilo ani jeho vlastní, ani královské jmění na takové hospodářství. Proto se jal ukládati veliké daně, nové a nové. (...)

Až jednou král, když opět uložil novou berni a králová zase za lid prosila, tím popuzen, ve vzteku vytrhl meč a hnal se jím po své manželce tak prudce, že div neuklouzla ze dveří ven. V tom divokém hněvu poručil král, aby ji té chvíle hned vyvedli ze hradu, aby jí neměl na očích. (...)

Prchala ječmenem, až pojednou v něm zmizela, zapadla jako ve zlaté tůni. (...) Ji našly pak vesnické ženy a vedle ní děťátko, jež se jí tu narodilo. (...)

Také král vyjel s družinou pátrat po své rodině. (...) I ptal se zbožného starce, neví-li o jeho paní králově a synu Ječmínkovi. Vstal poustevník (...) a prorocky k němu promluvil: (...) „Zjeví se a přijde, až vlast moravská bude nejhůř sklíčena svými nepřáteli (...), tenkrát přijde Ječmínek s velikou mocí, zažene nepřátele a osvobodí Moravu od cizího jařma. Ale ty jdi a čiň pokání!“ (...)

Ale vrchnostem se nelíbil. (...) Toho však, kterého stíhali, Ječmínka, nikdy nestihli. Ten chodil tajně mezi lidmi dál, tak lid věřil a utěšoval, že roboty přestanou, že bude všem dobře. V každé obci měl svého známého souseda nebo dva. K těm chodil na besedu, a to vždy v noci, když čeleď už spala. Přišel znenadání (byl prostředního věku a postavy dosti vysoké), v plášti z modravého sukna, s čepicí na hlavě, v dlouhém kabátě, maje modravé nohavice do bot. A ty se svítily vždycky jako zrcadlo, třebaže pršelo, jen se lilo. A sám byl za deště také suchý, na plášti, na čepici ani krůpěje. To ho ten plášť tak chránil, že nezmokl, a také jinak, že nemusil spát, ani jísti a ani pít, a že žádný ho neviděl, leda ten, kterého chtěl, aby ho viděl.

Za tmy se zjevil, přišel zavřenými dveřmi, usedl za stůl, pohovořil, přeptal se svého známého souseda na všelicos a nejvíce na to, jak se nakládá s lidem na robotách. Pověděl, že přijdou ještě hrubé platy na sedláky, že se bude platit daň ze všeho, i z koštěte. Ale to že bude to poslední, pak že ty nekřesťanské platy přestanou: i roboty vezmou za své.

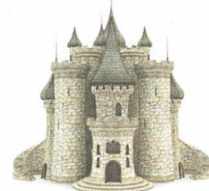
1. Kdo je hlavní postavou příběhu?

2. Podtrhni tu část textu, ve které se popisuje Ječmínek.

3. V následujícím textu doplň vynechaná slova. Použij výrazy, které najdeš v úryvku.

Ječmínek chodil mezi lidmi, a to vždy v, když čeleď spala. I za deště zůstával jeho plášť, nemusel spát, ani Zjevoval se za a přišel dveřmi.

4. Rozhodni o pravdivosti následujících tvrzení.

Pán z Chropyně si zvykl pořádat na svém hradu hody.

Manželka pána z Chropyně porodila syna v ječmeni.

Pán z Chropyně pojmenoval svého syna Ječmínek.

Pán z Chropyně byl celý život krutý a nemilosrdný.

Ječmínek se objeví, až bude Moravě nejhuř.

Ječmínek chodil lidi často utěšovat.

PRAVDA / LEŽ

PRAVDA / LEŽ

PRAVDA / LEŽ

PRAVDA / LEŽ

PRAVDA / LEŽ

PRAVDA / LEŽ

5. Ke každému z následujících výrazů z textu vymysli alespoň jedno synonymum.

ukládati

besedovali

hody

nekřesťanské

6. Přepiš následující výrazy vlastními slovy.

přes tu chvíli se panstvo sjíždělo

opět uložil novou berni

král byl popuzen

7. Změnilo pána z Chropyně jeho zvolení králem? Proč?

ANO – NE

8. Odpověz na následující otázky.

Co je to robota?

- a) dávky uvalené pány na poddané
- b) práce v dolech
- c) povinnost podanných pracovat na panském
- d) pracovní směna

Jaké pověsti se podobá pověst o Ječmínkovi?

- a) o Sibyliných proroctvích
- b) o Janošíkovi
- c) o králi Svatoplukovi
- d) o blanických rytířích

V jaké době se pověst odehrává?

- a) doba prvních Přemyslovců
- b) Velkomoravská říše
- c) Sámova říše
- d) skloněk přemyslovské epochy

9. K jakému literárnímu druhu patří pověst?

- a) epika
- b) lyrika
- c) drama
- d) dílo lyricko-epické

10. Urči slovesný tvar slov *ukládati, hledati, zdáti a spáti*.

11. O jaký literární žánr se jedná? Urči dva jeho znaky.

žánr

1. znak

2. znak